

solterer i at Fox i sine forhandlinger med den aktuelle biograf ikke forhandler to, men seks frie film pr. år. Til dette tal kommer så tillige repremierer på en række film, der tidligere var udvalgt som frit forhandlelige.

Man kunne så påstå, at det med de »frie« film ku' der vel ikke være noget ondt i – men er der ikke det? – Lad os se på et eksempel:

Kubrick-filmen 2001 var en film, der på grund af sin længde og sit omkostningsniveau var udpeget som frit forhandlelig. Der var naturligvis flere københavnske premierebiografer, der var interesseret i at få den på plakaten. I alt fald var både Kinopalæet og Imperial ude efter den, og det ville – filmens format og karakter taget i betragtning, have været naturligt om et af disse to teatre havde fået den. 2001 kom imidlertid op på Rialto. Grunden: i handelsbetingelserne indgik et diktat om at den skulle garanteres en spilletid på mindst 26 uger. En sådan betingelse var betydelig nemmere at opfylde for Rialto med 737 pladser end for Kinopalæet eller Imperial med henholdsvis 1118 og 1521 pladser. Resultatet var, at filmen og i sidste instans publikum blev sorteper, på den måde, at Rialto hverken har lærred- eller lydfaciliteter til en film af det format, og det kan naturligvis hverken film eller publikum være tjent med.

Det kan tillige være lærerigt at se på biografernes repertoire. En biograf som Metropol er kendt for at have mange Disney film på programmet. Disney udlejedes indtil for et årtid siden af Gloria, og man kunne følgelig også finde adskillige Gloriafilm på Metropols plakat. I dag udlejes Disney gennem Metro, og man vil nu tilsvarende finde flere Metro-film på teatrets repertoire.

Også for de danske films vedkommende er der (over for biograferne) tale om en repressiv tolerance. Der er visse faste kanaler gennem hvilke en dansk film arbejder sig frem gennem landet. Det er ikke muligt for en hvilken som helst forstadsbiograf at sætte en dansk film på programmet efter at den har forladt premiereteatret, men man må pænt vente til det bliver ens tur, med det resultat, at filmen ofte er udspillet, når den endelig bliver tilbudt en.

Ved den forestående revision af filmloven kunne man se sig om efter et alternativt eller sideløbende forslag med hensyn til import og distribution af spillefilm herhjemme. I Norge har man en ordning, hvorefter kommunerne distribuerer film til biograferne. Denne form ville nok ikke være den bedste, men man burde undersøge, hvorledes staten (kulturministeriet) evt. parallelt med den nuværende ordning i betydeligt omfang kunne importere og distribuere film til de danske biografer.

Manuskripter utilfredsstillende som vurderingsgrundlag - hævder filmkritikeren Morten Piil, der er suppleant i Filmrådet

Filmrådets arbejdsgrundlag er indsendte manuskripter og i ganske få tilfælde indsendte film eller filmudkast. Ved hjælp af dette materiale prøver rådet at vurdere om et filmprojekt bør støttes. Rådets medlemmer har ingen direkte kontakt med indsenderne, og det forventes ikke, at medlemmerne har

noget kendskab til indsendernes tidligere virke inden for film eller andre områder.

Den første erfaring man gør, når man i rådet skal tage stilling til om et manuskript skal have støtte, er, at denne vurdering foretages på et overordentlig spinkelt grundlag. Efterhånden som filmkunsten har frigjort sig fra litterære og teatermæssige struktur-konventioner, er filmmanuskriptets betydning i instruktørens arbejdsproces blevet formindsket. Manuskriptet er i mange tilfælde blot en skitse, et i sig selv ganske uvæsentligt udgangspunkt for den egentlige filmskaben, der finder sted under optagelserne og ved klippebordet. Så centrale nyere danske film som »Balladen om Carl-Henning«, »Giv Gud en chance om søndagen« og »Angående Lone« er eksempler på denne fremgangsmåde.

Det, Filmrådets medlemmer da ofte skal vurdere, er simpelt hen et motiv. Men enhver kunsthistorisk erfaring vil lære én, at det ene motiv kan være lige så godt som det andet. Et maleris værdi består ikke i, at det er Møns Klint, der males, men i den måde, hvorpå Møns Klint males. I de fleste tilfælde er det altså umuligt at forudse kvaliteten af en film udelukkende på grundlag af denne films »manuskript«, med mindre man vil lade motivvalget være en kvalitet i sig selv. Det kan imidlertid ikke være Filmrådets – eller andre offentlige støtteorganers – opgave at vurdere, om det er mere væsentligt at beskrive en præsts absurde situation i det moderne Danmark end en pigejemsflygtningens ensomhed i forskellige københavnske miljøer. Et »filmråds« opgave må primært være æstetisk – det vil sige, at det konstant må have kunstværkets totalitet for øje og ikke lade sig vildlede af private idiosyncrasier.

Det er derfor nødvendigt, at vurderingsgrundlaget for støtte til film udvides betydeligt. Hvis et »filmråd« skal kunne danne sig et blot nogenlunde klart billede af den færdige film (og dermed af dens kvalitet), er det langt fra nok udelukkende at holde sig til det indsendte manuskript. Man må kunne kræve, at rådets medlemmer er eller gør sig fortrolig med indsenderens øvrige filmiske arbejde, så projektet kan ses i sin rette æstetiske sammenhæng. Og man må åbne mulighed for, at en personlig kontakt med instruktøren kan give rådsmedlemmet svar på spørgsmål, som selve manuskriptet ikke besvarer, men som kan give bedømmeren et klarere billede af det arbejde, der skal bedømmes.

De mennesker, som i fremtiden skal træffe den vigtige afgørelse om en film skal have offentlig støtte, bør have så mange hjælpemidler ved hånden som muligt. Det er misforstået puritanisme at tro, at man bliver mere retfærdig i sin bedømmelse, hvis man udelukkende går ud fra et indsendt skriftligt materiale. Skabelsen af en film er en så mangesidig proces, at dette materiale i langt de fleste tilfælde kun kan give et meget ufuldstændigt billede af den film, instruktøren forestiller sig at lave. Det er dette billede, som bedømmeren har til opgave at gøre så fuldstændigt som muligt. Han må derfor have mulighed for at gøre sit vurderingsmateriale så stort som han selv ønsker det.

Det bør være et forpligtende job at sidde i et »filmråd«. Det bør kræve filmisk viden, dømmekraft og initiativ. Øjeblikkets bureaukratiske arbejdsform i Filmrådet er utilfredsstillende for såvel bedømmeren som for den, der skal bedømmes.